

मरुत्वाचे म्हणजे जमिनीचा चहास आणि मातीची धूप, जंगलतोड आणि दरडोई जमीन, जंगल आणि जलस्रोतांची घट. पर्यावरणाच्या न्हासावर मानवाच्या विविध परिणामांवरून असे दिसून येते की पृथ्वीवर मानवाचे अस्तित्व हवे असेल तर नैसर्गिक संसाधने आणि पर्यावरणाच्या संरक्षणास सर्वोच्च प्राधान्य देण्याची वेळ आली आहे. शिवाय, पर्यावरण संरक्षण ही एकट्या सरकारची जबाबदारी नसून स्थानिक लोक आणि नेत्यांना पर्यावरणीय समस्यांचे निर्मूलन करण्यासाठी समर्पित प्रयत्न करण्यासाठी प्रोत्साहित केले पाहिजे. विशेषतः तयार केलेल्या माहिती, शिक्षण आणि दळणवळण (IEC) उपक्रमांद्वारे लोक आणि स्थानिक नेत्यांना मोठ्या लोकसंख्येवर होणाऱ्या प्रतिकूल परिणामांची माहिती देण्यासाठी आणि शिक्षित करण्यासाठी विशेष प्रयत्न केले पाहिजेत. हिरेचे आच्छादन वाढवण्यासाठी आणि सध्या अस्तित्वात असलेल्या जंगलांचे जतन करण्यासाठी वनीकरण आणि सामाजिक वनीकरण कार्यक्रम स्थानिक पातळीवर राबविण्यात यावेत. रासायनिक खते, कीटकनाशके आणि इतर टाकाऊ पदार्थांमुळे होणारे जलप्रदूषण नियंत्रित करण्यासाठी प्रतिबंधात्मक आणि उपचारात्मक उपायांची गरज आहे. पर्यावरण रक्षणाबाबत लोकांना जागरूक करण्यासाठी शालेय स्तरावर सक्तीच्या पर्यावरण शिक्षणावर अधिक भर द्यायला हवा. पर्यावरण रक्षण ही केवळ सरकारची जबाबदारी नसून स्थानिक लोक आणि नेत्यांना पर्यावरणीय समस्यांचे निर्मूलन करण्यासाठी समर्पित प्रयत्न करण्यासाठी प्रोत्साहित केले पाहिजे.

संदर्भ

१. सेंट्रल स्टॅटिस्टिकल ऑर्गनायझेशन २०११ "पर्यावरण सांख्यिकी संकलन", सांख्यिकी विभाग, नियोजन आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.
२. केंद्रीय सांख्यिकी संस्था "भारताचा सांख्यिकीय गोषवारा", सांख्यिकी आणि कार्यक्रम अंमलबजावणी मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.
३. फॉरेस्ट सर्व्हे ऑफ इंडिया. २०११ द स्टेट ऑफ फॉरेस्ट रिपोर्ट, पर्यावरण आणि वन मंत्रालय, भारत सरकार, देहराडून.
४. भारत सरकार. २०११ "आर्थिक सर्वेक्षण: २०१०-११, वित्त मंत्रालय, आर्थिक विभाग, भारत सरकार, नवी दिल्ली.